

ಬೀಳ್ತಾರೆ. ಇಂಗಾಗಿ ಇವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವರವು ಹೆಂಡ್ತಿ ಮಕ್ಕಳು ಬಾಯ್ ಬಿಡಲ್ಲ' ಅಂದ.

ಇನ್ನೊಂದು ಬೀಡಿ ಹಚ್ಚಿ ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾ ಅದೇನೋ ಹೊಳಹು ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಕತ್ತಲೆಲ್ಲೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದ. ಒಂದಷ್ಟು ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಶಿವಣ್ಣ ಅತ್ತಾಗೊಂದಾರಿ ಕಣ್ಣಾಡುತ್ತ, ನಿಂಗಣ್ಣ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅವನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು 'ಸದ್ಯ ಹಗೆಯವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಹೊಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ ಸರಿ' ಎಂದು ಹೊಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಬೆಂಕಿಪೊಟ್ಟಿನ ಎತ್ತಿಟ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೋದ.

***

ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಮೈಗೆ ಸ್ನಾನ ಇಲ್ಲದೆ, ಎಣ್ಣೆ ಕಾಣದ ಗಂಟು ಗಂಟು ಜಡೆ, ಉಟ್ಟುಡುಗೆ ಚಿದಿ, ಮಗನ ಹುಡುಕಿ, ಹುಡುಕಿ ತನಗೆ ತಾನೇ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ತನಗೆ ತಾನೇ ಕಳೆದುಹೋಗಿ ಕಳೆದುಹೋದ ಮಗನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದಕ್ಕೇ ಇರಬೇಕು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಯಾರ ದ್ವನಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಕಿವಿ ಗುರುತಿಸದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಏನನ್ನೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತ:

ಎಷ್ಟು ಸಲ ಜೀವ ಸೋಲುತ್ತ
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸೋಲೆ
ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಸೋಲೆ
ಅರ್ಥವಾಗದ ನಭದ ನೆಲವೆ
ತೊಡರು ಮುಳ್ಳಿನ ಭಾವನೆಗಳೆ
ಬೆನ್ನಿಗೆ ನಿಲ್ಲದ ದೈವವೆ

ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೇನೂ ಬದುಕಿಗೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಕೂಗಾಡುವ ದ್ಯಾವಕ್ಕಳನ್ನು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನ ಸಂತ್ಯೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಲೋಕಕ್ಕೂ ನನಗೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಕುಳಿತಿಡ್ತಳು. ಅತ್ತಿಂದ ಇತ್ತಿಂದ ಜನ ಬಂದು ಹೋದರೆ ಅವಳ ಬಾಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದು 'ಯಷ್ಟು ನನ್ನಡ್ಲ ಎಲ್ಲಾರ ಕಾಣ್ತೆ?' ಎಂದು.

ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯ ಪರಿವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಕನವರಿಸಿ ಕೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳೊಳಗೆ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಂತೆ. ಈಗೀಗ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರು ಇವಳ ವರ್ತನೆಗೆ ರೋಸಿಹೋಗಿದ್ದರು. ಗವಿರಂಗಣ್ಣನಿಗೂ ಇವಳ ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಭಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ದ್ಯಾವಕ್ಕನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಯಾರೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಇವಳ ಕುರಿತು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವಾಗ 'ಅಯ್ಯೋ ಸುಮ್ಮಿರಮಿ, ಅಣ್ಣ ನಮ್ಮವನಾದ್ರೂ ಅತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮವಳಾ?' ಇವಳವು ಅಪ್ಪ ಇದ್ದಾಗ ಬಂದೋಗ್ಗಿತ್ತು. ಈಗ ಯಾರೂ ಬರಲ್ಲ. ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ತೌರ ಬಯ್ಯಂಡು ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರ್ ತುಂಬ ವಾಸ್ನೆ ಹೊಡೆದರೂ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡೋಕೆ ಬರ ನರಸಮ್ಮನಿಗೆ ದ್ಯಾವಕ್ಕನ ತೋರಿಸಿ 'ಏನಾರ

ಔಷಧಿ ಕೊಡಿ, ಊರಿಗೇ ಕಾಟ ಕೊಡ್ತಾಳೆ' ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ದ್ಯಾವಕ್ಕನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಜನ ಅಸಹ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಆಗಾಗ ಬದಲಾಗುವ ಅವಳ ಮುಖಭಾವ ಕಂಡು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀ ಊರೇ, ದೇಶದೇಶವೆ ಕತ್ತಲೆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈ ದ್ಯಾವಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕತ್ತಲೆ ಹೊದ್ದು ಮಲಗಿತ್ತು.

ಹಗಲೋ ಇರುಳೋಳಿಗೆ ಮುಳುಗಿಹೋದಂತೆ. ರಾತ್ರಿ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹಗಲು ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದು ಯಾರನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಗನ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವುದು ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಶ್ಯಬ್ದವೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. ಒಳಗೊರೆಗೆಲ್ಲ ಆಕ್ರಂದನ.

ಆ ಸಂದಿ ಈ ಸಂದಿನುಗಿ ಶಿವಣ್ಣನ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ನಿಂಗಣ್ಣನು ಆ ಕತ್ತಲೆಲ್ಲೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿತ್ತು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಸುಳಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕಾರು ಸಾರಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೂಗಿದ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪದ ಬೆಳಕೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆಚೆ ಮನೆಗೆ ಇಟ್ಟು ಸೊಪ್ಪಿಗೋ, ಕೂಲಿ ಮಾಡಿದ ಕಾಸಿಗೋ ಹೋದವಳು ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು; ಅವಳು ಒಲೆ ಹಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ನಿಂಗಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಹಸಿವಿಂದ ನಾಲ್ಕೂ ಮೂಲೆಯ ತಡಕಿ ಏನೂ ಸಿಗದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ತಲೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೊಟ್ಟೆಯದೇ ಚಿಂತೆ. ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟ.

ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಹರಿವಾಳೆ ಹಿಡಿದು, ಸದವಕಾಶ ಕಳೆದಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೊರ ಬಂದ ನಿಂಗಣ್ಣನು ಆ ಗದ್ದೆ ಬಯಲ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸರಿಹೊತ್ತಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ದೇವರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಜ್ಜೆ ಸಪ್ಪಳ ಅವನಿಗೇ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಯಾರೋ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಓತಿಕ್ಕಾತ ಸರ್ ಎಂದರೂ ಸಹ ಹುಲಿಯೋ ಕರಡಿಯೋ, ತೋಳವೋ ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿ ಅವನಿಗೆ. ಕಾರಿರುಳಿನಲ್ಲೂ ಇವನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಗುತ್ತಿಯೊಳಗೆ ಕುಂತ ಮೊಲವೊಂದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬುದೂರನೆ ಎದ್ದು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ಅದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಓಡಿದ ರಭಸಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳಿರೇಖೆಯೊಂದು ಹಾದುಹೋದಂತೆನಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನ ದೇವರು ಶೂನ್ಯ. ಈ ನಿಂಗಣ್ಣನು ಅಷ್ಟು ದೂರ ಚಿಗನೆ ಹಾರಿ ನಿಂತನು. ಜನ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ, ಕತ್ತಲೆಗೆ ಹತ್ತು ಮುಖ ಎಂದು, ಇಂಥ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿರಬೇಕು.

ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಅದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ಭಯ ಭೀತಿ ಇಲ್ಲದವನಂತೆ ಮಲ್ಲನ ತೋಟದ ಬಯಲಿಗೆ ಬಂದ. ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ತೋಟಗಳಿದ್ದರೂ ಅಂತಹ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಫಸಲು ಇಲ್ಲದೆ ಸೌದೆಗೆ ಆಯುವವರು, ಎಳನೀರ ಕದಿಯುವವರು ಈ ಮಲ್ಲನ ತೋಟವನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಿಂದೆ ಸಿದ್ದ ತೋಟ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಮೈತುಂಬ ಫಸಲು. ಆಗ ಉತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು, ಬಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ಕೊಲೆಯಾದ ಮೇಲೆ ತೋಟದ ಫಸಲು

ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ. ಹಿಂದೆ ಊರಲ್ಲಿ 'ಅಯ್ಯೋ... ಆ ಮಲ್ಲನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಫಸಲು ಅನ್ನೋದು ಜಡೆ ಹೆಣೆದಂಗೆ ಯಣ್ಣಂಡವೆ. ಅಲ್ಲೋಡಿ ಕಾಯ, ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಂಗೆ' ಅನ್ನೋರು. ಈಗ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಳುದ್ದ ಕಸ ಕಡ್ಡಿ. ಅಲ್ಲಿಗೋಗೋರು ಬರೋರು ನೋಡಿ 'ಅಯ್ಯೋ... ಒಳಗೋಗೋಕೇ ಭಯ, ಅಲ್ಲಿ ಎಂಥದ್ದಾದರೂ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದೆ' ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥಾ ಸದಕಲು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ.

ನಿಂಗಣ್ಣ ಕಾಯಿಗೆ ಹೋದವನು ಕಳ್ಳ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಿ ತಾವರೆ ಬಾವಿಯ ದಾಟಿ, ನೀರ್ಬತ್ತು ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಆತು ಕುಂತು, ಆ ಗೌತ್ತಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಯಾರಾದರೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರಾ? ಯಾವುದಾದರೂ ದ್ವನಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ಅಂತ ಆಲಿಸುತ್ತಾ ಕುಂತನು. ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಕತ್ತಲು. ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಗುಂಯ್‌ಗುಡುವ ಶಬ್ದ. ಆಗಾಗ ಮರದಿಂದ ಮರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತೂಗುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಾವಲಿ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಳವಳ. ನಿಂಗಣ್ಣನನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ವತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಬರುವ ಕಷ್ಟ ನೆನೆಯುತ್ತ ಅಲ್ಲೇ ಕಾಲುವೆ ದಾಟಿ ಬೆನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ಮರ ಬಾವಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಬಾಗಿದ್ದು, ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಿಂಗಣ್ಣ ತಂತ್ರ ರೂಪಿಸಲು ನಿಂತನು. ಆ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಳ್ಳರು ಹತ್ತದಂತೆ ಮರಕ್ಕೆ ಬಿದಿರು ಮುಳ್ಳು ಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ. ಇವನಿಗೆ ಯಾವ್ಯಾವೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಂಥಾ ಮುಳ್ಳು ಕಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಆ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಗೋಣಿ ತಾಟು ಅಥವಾ ಅಡಿಕೆ ಪಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ ಮರ ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗಲೂ ಬಗಲಿದ್ದ ಗೋಣಿ ಚೀಲ ಹಾಕಿ ಮರ ಹತ್ತಲು ಪ್ಲಾನ್ ಮಾಡಿ, ಮರ ತಬ್ಬಿ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹತ್ತಿದ ಅಷ್ಟೆ. 'ಅಯ್ಯೋ ಬರ್ರಪ್ಪ... ಕಳ್ಳ...' ಎಂದು ಯಾರೋ ಚೀರಿದರು. ಭರ್ರನೆ ಮರದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಜಾರಿದ. ಚಡಪಡಿಕೆ ಅಶಾಂತತೆ... ಜೀವ ಹಾರಿಹೋದಂತೆ ಭಯ. ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಂಬಿದಾದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಂತು ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡಿದ. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಇಬ್ಬರು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಹೊ... ಅವರು ಹೋಗಲಿ, ಯಾರೋ ತೋಟ ಕಾಯಲು ಬಂದವರಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅಲ್ಲೇ ಬುಡಕ್ಕೆ ಅವಿತು ಕುಂತು ಅತ್ತಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡವರು ಇಲ್ಲಿ ಪೊದೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ನಿಂಗಣ್ಣನ ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಬಂದು ಅತ್ತ ದಾಟಿ ಹೋದರು. ನಿಂಗಣ್ಣನಿಗೆ ಜೀವ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತಾದರೂ ಅಯ್ಯೋ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಾನು ಬಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟನಾದರೂ ಹೃದಯ ಮಾತ್ರ ನದಿ ನೀರು ದಡಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುವಂತೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಧೈರ್ಯವಂತ, ಆ ಅಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗದೆ ಅಲ್ಲೇ ಆ ಬೇಲಿಯ ಮರೆಯಲ್ಲೇ ಕುಂತಿದ್ದ ಈ ನಿಂಗಣ್ಣನಿಗೆ ಇವತ್ತಿನ ರೀತಿ ಯಾವತ್ತೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮನಸ್ಸು ಮನೆಯತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಗಾದಾಗ ಆಗುವ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ